

תורה אור • פרשת בשלח • מאמר 8

להבין ענין לחם משנה

”להבין ענין לחם משנה”

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/torah-ohr/beshalach/8](https://likuteitorah.com/he/torah-ohr/beshalach/8)

1 להבין ענין לחם משנה. שיש הפרש בין ע"פ נגלה. ובין ע"פ נסתר. שע"פ נגלה צ"ל זה על גבי זה. וע"פ הנסתר צ"ל זה בצד זה.

כדי להבין את עניין לחם משנה, יש הבדל בין [הנהוג] על פי התורה הנגלית ובין על פי התורה הנסתרת. על פי התורה הנגלית, יש להניחם זה על גבי זה; ועל פי התורה הנסתרת, יש להניחם זה לצד זה.

צריך להקדים תחלה מה שנתקן בברכת המזון על הארץ ועל המזון שהטעם מה שחותמין בשמים מבואר בדברי רז"ל ארץ דמפקא מזון.

תחילה יש להקדים את מה שתיקנו בברכת המזון: "על הארץ ועל המזון". את הטעם לכך שחותמים בשני דברים מסבירים דברי חז"ל: "ארץ שמוציאה מזון".

2 וצריך להבין למה חותמין במזון כלל. וגם צ"ל מה שמבואר בדברי רז"ל ע"פ ואכלת ושבעת וברכת זו ברכת הזן משה תקן.

ויש להבין מדוע מסיימים בכלל במילים "על המזון". וכן יש להבין את דברי חז"ל על הפסוק "ואכלת ושבעת וברכת": "וברכת" — זו ברכת הזן, משה תיקן אותה.

על הארץ זו ברכת הארץ יהושע תקן. הטובה זו ברכת בונה ירושלים שנאמר ההר הטוב כו'.

"על הארץ" — זו ברכת הארץ, יהושע תיקן אותה. "הטובה" — זו ברכת "בונה ירושלים", שנאמר "ההר הטוב" וגו'.

ולמה בברכת הזן אין מזכירים כלל מעין ב' ברכות האחרות וברכת הארץ מזכירים ג"כ על אכילת מזון כו'. וגם מסיימין בה על הארץ ועל המזון:

ומדוע בברכת הזן אין מזכירים כלל דבר שיש בו מעין שתי הברכות האחרות, ואילו בברכת הארץ מזכירים גם את אכילת המזון וכו'? וגם מסיימים אותה במילים "על הארץ ועל המזון".

3 אך להבין כל הנ"ל יש להקדים ענין כוונת אכילה ע"פ כי על כל מוצא פי ה' כו'. שהפ"י הוא מוצא פי הוי"ה שבמאכל כו' ממאמר תדשא הארץ הוא המחיה כו'.

אך כדי להבין את כל האמור לעיל, יש להקדים ולבאר את עניין הכוונה באכילה, על יסוד הפסוק: "כי על כל מוצא פי ה' כו'. כלומר, מוצא פי ה' שבמאכל וכו', מן המאמר "תדשא הארץ", הוא המחיה אותו וכו'.

והיינו בחיי נצוץ אלקות שמתלבש בלחם בהשתלשלות רבי רבבות מדרגות. וכמארז"ל אין לך עשב כוי. וגבוה מעל גבוה כוי.

כלומר, בחינת ניצוץ אלוקי שמתלבש בלחם באמצעות השתלשלות של רבבות רבבות מדרגות. וכמארז"ל: "אין לך עשב" וכו', וכן "גבוה מעל גבוה" וכו'.

4 והנה להבין הלא גם האדם נשתלשל ממאמר נעשה אדם כוי ולמה האדם צריך ללחם ואין הלחם צריך לו.

והנה, כדי להבין זאת: האם גם האדם לא השתלשל מן המאמר "נעשה אדם" וכו'? אם כן, מדוע האדם זקוק ללחם, ואילו הלחם אינו זקוק לו?

אך הנה פיי יחיה האדם לא קאי על נפש הבהמית לכדה כי הלא גם בהמה מקבלת חיות מן המאכל אלא קאי על נפש האלקית שנתוסף בה אור וחיות מהמאכל וזהו האדם בה' הידיעה.

אולם, "יחיה האדם" אינו מתייחס לנפש הבהמית בלבד, שהרי גם בהמה מקבלת חיות מן המאכל. אלא הכוונה לנפש האלקית, שנוספים לה אור וחיות מן המאכל. וזהו "האדם", בה"א הידיעה.

5 ויובן בהקדים תחלה שרש ענין תהו ותקון כי שרש האדם הוא מבחי' תקון כי אדם בגימטריא שם מ"ה שהוא שם מ"ה החדש שהוא עיקר התקון. ושרש בהמות וחיות הם מבחי' תהו שקדם לתקון.

הדברים יובנו לאחר שנקדים תחילה את שורש ענינם של תהו ותיקון. שורשו של האדם הוא בבחינת תיקון, שכן אדם בגימטריה עולה שם מ"ה, שהוא שם מ"ה החדש, עיקר התיקון. ואילו שורשן של הבהמות והחיות הוא בבחינת תהו, שקדם לתיקון.

6 ושרש הדבר הוא כי הנה ידוע שבחי' תהו הוא בחי' נקודות זו תחת זו בלי התכללות שכאז"א הוא מהות בפ"ע

שורש העניין הוא כך: ידוע שבחינת תהו היא בחינת נקודות, זו תחת זו, ללא התכללות, כשכל אחת היא מהות בפני עצמה;

ומזה נעשה ונמשך ברבוי השתלשלות מעילה לעילה עד שנתהוו דברים גשמיים כמו בהמות וחיות שאנו רואין בחוש שכל מין ומין יש לו טבע בפ"ע. טבע הנשר הוא מבחי' רחמנות.

ומכך נוצרה ונמשכה השתלשלות מרובה, מעילה לעילה, עד שנוצרו דברים גשמיים, כמו בהמות וחיות. הרי אנו רואים בחוש שלכל מין ומין יש טבע משלו. טבעו של הנשר הוא מבחינת רחמנות.

7 ושור הוא מגבורות שור נגח כו' ואין בהם התכללות כלל והטעם הוא כי ראשית מציאותם הוא מבחי' התהו שאין בהם התכללות וכל מדה היא מהות בפ"ע. וכא"א אינו יכול לסבול חבירו.

והשור הוא מצד הגבורות, כמו "שור נגח" וכו', ואין בהם התכללות כלל. הטעם לכך הוא שראשית מציאותם היא מבחינת התהו, שאין בו התכללות, וכל מידה היא מהות בפני עצמה. וכל אחת אינה יכולה לסבול את חברתה.

8 וכמ"ש וימת וימלך תחתיו היינו שלא היה באפשרי להתהוות ספירה אחרת רק בהעדר ובטול ספירה הקודמת לה.

כמו שכתוב: "וימת וימלך תחתיו" — כלומר, לא היה אפשר שספירה אחרת תתהווה אלא באמצעות היעדרה וביטולה של הספירה שקדמה לה.

והכל מצד הרגשת הגוף מהותו של כא"א ומצד תוקף הרגשת עצמותו לא היה יכול לסבול חבירו שהוא הפך מהותו

כל זה נבע מתחושת העצמיות של כל אחד ואחד, ומעוצמת תחושת הישות שלו: הוא לא היה יכול לסבול את זולתו, שהיה הפוך ממהותו,

כמו חו"ג שהם הפכים לא היה בהן התכללות והיה בהן שבירה. עד שברכוי השתלשלות בעילה אחר עילה נתהוו מהם דברים גשמיים כמו דצח"מ.

כמו חסד וגבורה, שהם הפכים: לא הייתה בהם התכללות, והם נשברו; עד שברכוי השתלשלות, עילה אחר עילה, התהוו מהם דברים גשמיים, כגון דומם, צומח, חי ומדבר.

9 והכל מפני שלא היה בהם הארת המוחין ולא היה בהם בחי' בטול. אבל בחי' התקון

כל זה נובע מכך שלא האירה בהם בחינת המוחין, ולא הייתה בהם בחינת כיטול. אבל בחינת התיקון,

שהיא בחי' אד"ם בחי' פרצוף בחי' הארת שם מ"ה החדש במילוי אלפי"ן יו"ד לעילא יו"ד לתתא וי"ו באמצעיתא המחבר אותם להיות בהם בחי' התכללות.

שהיא בחינת אדם, בחינת פרצוף, בחינת הארת שם מ"ה החדש, במילוי אלפי"ן: יו"ד למעלה, יו"ד למטה, וי"ו באמצע", המחברת ביניהם, כך שיש בהם בחינת התכללות.

10 ועיקר בחיי התכללות הוא מצד בחיי הביטול. דהיינו בחיי חלישת הגוף הרגשת עצמותו. והיינו מבחי' שם מ"ה שבחכמה שהוא ענין הארת המוחין להיות הנהגת המדות ע"פ שכל דוקא.

עיקר ההתכללות נובע מבחינת הביטול, כלומר מהיחלשות תחושת העצמיות. הדבר נובע מבחינת שם מ"ה שבחכמה, שהיא הארת המוחין, המאפשרת למדות להתנהל דווקא על פי השכל.

11 וכמ"ש לפי שכלו יהולל איש. ומצד בחיי כח מ"ה שבחכמה שהוא הביטול בחיי אין נעשה בחיי התכללות לחבר ב' הפכים כמו חו"ג יחד כו'

כמו שנאמר: "האדם זוכה לשבח לפי שכלו". מכוח הבחינה של כוח מה שבחכמה, שהיא ביטול — בחינת אין — נוצרת התכללות המחברת שני הפכים, כגון חסד וגבורה יחד וכו'.

והיינו מצד השתלשלות אור א"ס בבחי' מ"ה שבחכמה בחיי בטול הנ"ל כמ"ש עושה שלום במרומיו בין מיכאל וגבריאל מיכאל שר של מים כו'.

כלומר, מכוח השתלשלות אור אין סוף בבחינת מה שבחכמה, שהיא הביטול האמור לעיל. כמו שנאמר: "עושה שלום במרומיו" — בין מיכאל וגבריאל; מיכאל הוא שר של מים וכו'.

12 ולכן אנו רואים בבחי' אדם הגשמי שנשתלשל למטה מבחי' אדם דלעילא יש בו ג"כ בחיי התכללות מבי הפכים יחד וחבור והתכללות מחו"ג יחד.

לכן אנו רואים שבאדם הגשמי, שהשתלשל למטה מבחינת אדם שלמעלה, יש גם התכללות של שני הפכים יחד, וכן חיבור והתכללות של חסד וגבורה יחד.

ולכן אדם הוא פרצוף שלם בבחי' התכללות ברבוי קוין מבחי' שם מ"ה בחיי אדם כנ"ל. וזהו מ"ש בזוהר דא איהו רזא לאכללא שמאלא בימינא.

לכן האדם הוא פרצוף שלם, הכולל קוים רבים, מבחינת שם מ"ה, שהיא בחינת אדם, כפי שהוסבר לעיל. וזהו שנאמר בזוהר: "זהו סוד הכללת השמאל בימין".

והיינו מצד הארת שם מ"ה בחיי בטול הנ"ל שמאיר במדת חו"ג ויכולים להתכלל ולהתחבר ב' הפכים כנ"ל.

כלומר, מכוח ההארה של שם מ"ה, בחינת הביטול שהוזכרה לעיל, המאירה במדות חסד וגבורה, שני הפכים יכולים להיכלל [זה בזה] ולהתחבר, כפי שהוסבר לעיל.

13 והנה ידוע שכל דצי"ח נשתלשלו ברבוי מדרגות בעילה אחר עילה עד שירדו למטה מטה ונתהוו מהם דברים גשמיים ושרשם הוא מבחי' התהו כנ"ל.

והנה ידוע שכל הדומם, הצומח והחי השתלשלו דרך מדרגות רבות, עילה אחר עילה, עד שירדו מטה מטה ונוצרו מהם דברים גשמיים; ושרשם הוא מבחינת התהו, כפי שהוסבר לעיל.

היינו מבחי' מרכבה העליונה פני אריה פני שור כו'. והיינו בהמות מפני שור וחיות מפני אריה ועופות מפני נשר כו'. וגם כל העשבים יש להם שרש למעלה כמו שכתוב ועשב לעבודת האדם.

כלומר, מבחינת המרכבה העליונה: פני אריה, פני שור וכו'. הבהמות באות מפני שור, חיות הבר מפני אריה, והעופות מפני נשר וכו'. גם לכל העשבים יש שורש למעלה, כמו שכתוב: "ועשב לשירות האדם".

14 והנה אף שבחי' מרכבה העליונה היא מבחי' תקון ג"כ כי יש להם בחי' בטול וכמ"ש וצבא השמים לך משתחווים ואומרים קדוש שמורה על הבטול שהוא בחי' התקון כנ"ל.

והנה, אף שמדרגת המרכבה העליונה היא גם מבחינת תיקון, שכן יש בה ביטול, כמו שכתוב: "וצבא השמים לך משתחווים", והם אומרים "קדוש", דבר המורה על ביטול, שהוא בחינת תיקון, כפי שהוסבר לעיל;

וגם נאמר בהם ופני נשר לארבעתן כו' שכאז"א כלול מכל הד' פנים. מ"מ ברבוי השתלשלות מבחי' שמרים שבהם כמו שמרי האופנים כו' נתהוו מהם דברים גשמיים של כל בחי' דצי"ח:

וגם נאמר עליהם: "ופני נשר לארבעתן" וכו' — כל אחת מהן כלולה מכל ארבעת הפנים. אף על פי כן, באמצעות השתלשלות מרובה, מן הבחינה של השמרים שבהן, כגון שמרי האופנים וכו', התהוו מהן דברים גשמיים מכל הבחינות של דומם, צומח וחי.

15 והנה ע"י אכילת אדם שהוא מבחי' התקון בחי' שם מ"ה שבו התלבשות אור א"ס כו'

עתה, באמצעות אכילת האדם, השייך לבחינת התיקון — בחינת שם מ"ה, שבה מתלבש אור אין סוף וכו',

מתעלה המאכל להיות בבחי' התכללות מפני שע"י אכילתו נתחזק כחו וחיותו ויוכל להתפלל בכח האכילה ולמסור נפשו באחד בבחי' בטול.

המאכל מתעלה ונכלל [במצב של] התכללות. שכן באמצעות אכילתו מתחזקים כוחו וחיותו, והוא יכול להתפלל בכוחה של האכילה ולמסור את נפשו באמירת "אחד", מתוך ביטול.

לכך גם המאכל מתעלה ומתכלל בבחי' בטול. וזהו ענין בירור כלים דתהו להעלות בבחי' התקון והתכללות כו'.

לכן גם המאכל מתעלה ונכלל [במצב של] ביטול. זהו ענין בירור הכלים דתהו: להעלות אותם לבחינת התיקון וההתכללות וכו'.

16 והנה מצד ששרש התהו קדם בהשתלשלות לבחי' התקון וגם שנתעלו האורות דתהו בבחי' עצמות אור אי"ס למעלה ממקור מציאותם

והנה, מכיוון ששרש התהו קודם לבחינת התיקון בסדר ההשתלשלות, וגם האורות של התהו עלו לבחינת עצמות אור אין סוף, למעלה ממקור מציאותם,

הנה אחר שנתעלו הכלים דתהו בבחי' התקון עי"ז נתוסף אור וחיות יותר גם בבחי' התקון להיות המשכת אור מאורות דתהו

הנה, לאחר שכלי התהו הועלו לבחינת התיקון, מתוספים על ידי כך אור וחיות גם בבחינת התיקון, ונמשכת אליה הארה מאורות התהו.

כי נתבררו ונתכללו בחי' כלים דתהו בבחי' התקון ומצד שרש התהו הנה הוא קדם במעלה מבחי' התקון וכמ"ש לפני מלך מלך כו'.

שהרי כלי התהו התבררו ונכללו בבחינת התיקון; ומצד שורש התהו, הוא קודם במעלה לבחינת התיקון, וכמו שכתוב: "לפני מלך מלך" וכו'.

17 וגם מצד שנתעלו האורות דתהו למעלה כו' הנה עי" בירור כלים דתהו נמשך תוספת אור גם בבחי' התקון מבחי' אורות דתהו

וגם, מאחר שאורות התהו עלו למעלה וכו', בירור הכלים של התהו ממשיך תוספת אור גם בבחינת התיקון, מן הבחינה של אורות התהו

כמו שהם למעלה בבחי' עצמותו. ומטעם זה צריך האדם למאכל כי האכילה היא צורך גבוה.

כפי שהם למעלה, בבחינת עצמותו. משום כך האדם זקוק למזון, שכן האכילה היא צורך גבוה.

18 וכמו"כ באדם דלעילא כמ"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם כו' נמשך בו ג"כ תוספת אור וחיות מבחי' אורות דתהו ע"י בירורי כלים דתהו.

וכך גם באדם שלמעלה, ככתוב: "ועל דמות הכיסא דמות כמראה אדם" וכו': נמשכת בו גם תוספת אור וחיות מבחינת האורות דתהו, באמצעות בירור הכלים דתהו.

וזהו וברכת את הוי"ה אלקיך כו' לשון ברכה הוא בחי' המשכה שנמשך תוספת אור להוי"ה אלקיך שהוא בבחי' התקון מבחי' אורות דתהו וזהו האדם בה' דקאי על אדם דלעילא.

וזהו [פירוש] "וברכת את הוי' אלקיך" וכו': לשון "ברכה" מציינת המשכה, שכן נמשך אור נוסף להוי' אלקיך, שהוא בבחינת התיקון, מבחינת האורות דתהו. וזהו "האדם" בה"א, המתייחס לאדם שלמעלה.

וזהו פי' לחם מן הארץ כי בחי' ארץ היא בחי' שם ב"ן בחי' תהו ולחם מן הארץ היינו בחי' בירורים דתהו:

וזהו פירוש "לחם מן הארץ": בחינת הארץ היא בחינת שם ב"ן, בחינת תהו; ו"לחם מן הארץ" הוא בחינת בירורי תהו.

19 והנה יש עוד בחי' לחם שנקרא לחם מן השמים והיינו לחם של המן כמ"ש הנני ממטיר לכם לחם מן השמים והוא ענין בחי' טל טלא דבדולחא.

והנה יש בחינה נוספת של לחם, שנקרא "לחם מן השמים" — כלומר, לחם המן, כמו שנאמר: "הנה אני ממטיר לכם לחם מן השמים". זהו עניין בחינת הטל, "טל בדולח".

וכמ"ש ותעל שכבת הטל כו' והנה המן ירד בזכות משה שהוא מ"ה שבחכמה והיינו עצם שם מ"ה

וכמו שנאמר: "וכעלות שכבת הטל" וכו'. והנה המן ירד בזכות משה, שהוא מ"ה שבחכמה, כלומר, עצם שם מ"ה,

שהוא למעלה מהארת המוחין שנמשכו במדות לצורך הנהגתם והיינו בחי' פנימית כמו שהוא בעצם ולכן נאמר במשה כבד פה כו'.

שהוא למעלה מהארת המוחין הנמשכת במדות כדי להנהיג אותן; כלומר, בחינת פנימיות כפי שהיא בעצם. לכן נאמר על משה שהוא "כבד פה" וכו'.

20 ומבואר בזוהר שכבד פה היינו תושבע"פ. וכבד לשון היינו תושב"כ. כי שרש משה היה בבחי' פנימית

אבא

ומבואר בזוהר ש"כבד פה" מתייחס לתורה שבעל פה, ו"כבד לשון" לתורה שבכתב. שכן שורשו של משה היה בבחינת פנימיות אבא

כמו שהוא בעצם למעלה מהארת המוחין במדות של התורה כשר פסול טהור כו' ולכך אמר כי כבד פה וכבד לשון אנכי.

כפי שהיא בעצמותה, למעלה מהארת המוחין במדות של התורה — כשר, פסול, טהור וכו'. לכן אמר: "כי כבד פה וכבד לשון אנכי".

21 ולכן אמר ג"כ מי אנכי כו' וכי אוציא את בני כו'. כלומר כי אוציא את בני לקבל את התורה כי לא היה יכול להשפיל את עצמו למטה להיות נמשך ממנו שרש התורה.

לכן אמר גם: "מי אנכי... וכי אוציא את בני ישראל..." כלומר, שאוציא את בני ישראל כדי לקבל את התורה; שכן לא היה יכול להשפיל את עצמו למטה, כך ששורש התורה יימשך ממנו.

22 והשיב לו הקב"ה אנכי אהיה עם פיך אנכי מי שאנכי הוא עצמות א"ס ב"ה שהוא למעלה מעלה מבחי' אבא ומעלה ומטה שוין אצלו ולפניו ית' כחשכה כאורה ממש

והקב"ה השיב לו: "אנכי אהיה עם פיך". "אנכי", כלומר "אני מי שאני", הוא עצמות אין סוף, ברוך הוא, שלמעלה הרבה מאוד מבחינת אבא; למעלה ולמטה שווים אצלו, ולפניו יתברך חושך ממש כאור.

ולכן ירד המן בזכות משה כי שרש המן הוא למעלה מאתעדל"ת שבאתעדל"ת אתעדל"ע היינו כי מבחי' הבירורים דתהו נמשכו המ"ד מאורות דתהו.

לכן ירד המן בזכות משה. שורש המן הוא למעלה מאתערותא דלתתא, שממנה באה אתערותא דלעילא, כלומר: מן הבירורים דתוהו נמשכים המ"ד, המים הזכריים, מן האורות דתוהו.

אבל שרש המן הוא למעלה והוא אתעדל"ע שלא ע"י אתעדל"ת רק ע"י בחי' מי שאנכי כשנמשך בבחי' פנימית אבא בחי' משה.

אבל שורש המן גבוה יותר: הוא אתערותא דלעילא שאינה באה על ידי אתערותא דלתתא, אלא רק מבחינת "מי שאנכי", כאשר היא נמשכת בפנימיות אבא, בחינת משה.

אנכי אהיה עם פיך עייז יכול לירד ולהשפיל למטה ולהיות למטה כמו שהוא למעלה ממש כי שרש המן היה מבחי עקודים שעקוד בכלי א' שבחי התכללות שבחי עקודים אינה

”אנכי אהיה עם פיך” — על ידי כך הוא יכול לרדת ולהשפיל את עצמו למטה, ולהיות למטה בדיוק כפי שהוא למעלה. שכן שורש המן היה מבחינת עקודים, שבה הכול עקוד בכלי אחד; והתכללות שבחינת עקודים אינה

כמו התכללות שבחי התקון ששרשו הוא עולם הברודים שהוא רבוי הכלים בהתחלקות קוין שאופן התכללותם הוא

כמו ההתכללות שבחינת התיקון, ששורשה בעולם הברודים, שבו ריבוי כלים המחולקים לקווים; אופן ההתכללות שלהם הוא

עיי בחי בטול מהארת שם מ”ה שבחכמה שהיא הארת המוחין במדות עיי התלבשות אור א”ס בחכמה מטעם שעיי הארת המוחין במדות מתכללים גם ב' הפכים

על ידי ביטול, מכוח הארת שם מ”ה שבחכמה, שהיא הארת המוחין במדות, על ידי התלבשות אור אין סוף בחכמה. משום שעל ידי הארת המוחין במדות גם שני הפכים נכללים [זה בזה],

כמו חו”ג יחד מצד חלישות המדות מהמוח השליט על הלב ומחליש את המדות שלא יהיו נרגשים בתקפם ומהותם.

כמו חסד וגבורה יחד, משום שהמוח, השולט בלב, מחליש את המדות, כך שאינן מורגשות בכל תוקפן ומהותן.

אבל בחי ההתכללות שבחי עקודים הוא כי אף גם בהיות המדות בתקפם אעפ”כ מתאחדים ומתכללים יחד מצד גלוי אוא”ס בהם בבחי השלימות דוקא ומצד גלוי אוא”ס שבהם לא שייך ב' הפכים כלל

אבל ההתכללות שבחינת עקודים היא שגם כאשר המדות בתוקפן, הן בכל זאת מתאחדות ונכללות יחד, משום שאור אין סוף מתגלה בהן דווקא בשלמות. וכאשר אור אין סוף מתגלה בהן, אין כלל מקום לשני הפכים,

וגם לא בחי התחלקות כי בחי התוקף שלהם אינו מצד תוקף המהות אלא מצד גלוי אוא”ס שהוא שלימותא דכולא

וגם אין בו התחלקות, שכן עוצמתם אינה נובעת מעוצמת מהותם, אלא מהתגלות אור אין סוף, שהוא ”שלמות הכול”.

ולכן נקי עקוד בכלי אי שאינו מצד רבוי הכלים והתחלקות קוין שהוא ענין הבטול והחלישות כנ"ל
אלא מצד גלוי אוא"ס ותוקף השלימות שבהם:

לכן הוא נקרא "עקוד בכלי אחד": לא מפני ריבוי הכלים והחלוקה לקווים, שהם עניין הביטול וההיחלשות, כפי שהוסבר לעיל, אלא מפני התגלות אור אין סוף ועוצמת השלמות שבהם.

23 והנה עם כל זה יובן מה שארז"ל ברכת הזן תקן משה כי בברכת הזן נאמר הכל בלשון נסתר כי הוא נותן לחם לכל בשר כו'.

כעת, לאור כל זאת, נבין את דברי חז"ל: משה תיקן את ברכת "הזן". שכן בברכת "הזן" הכול נאמר בלשון נסתר, כמו "הוא נותן לחם לכל בשר" וכו'.

והיינו מפני כי משה הוא בבחי' שם מ"ה כמו שהוא בעצם שאינו בבחי' גלוי והארת המוחין במדות רק בבחי' הבטול כו'. לכן נאמר הכל לשון נסתר כו'.

הסיבה לכך היא שמה הוא בבחינת שם מ"ה כפי שהוא בעצמותו, שאינו בבחינת גילוי והארה של המוחין במדות, אלא בבחינת ביטול בלבד וכו'. לכן הכול נאמר בלשון נסתר וכו'.

24 ובברכת הארץ נאמר לשון נוכח נודה לך כו'. והיינו מפני שברכת הארץ קאי על לחם מן הארץ דהיינו לחם שע"י בירורי מ"ן ומ"ד שהוא הכל בבחי' ממכ"ע.

ובברכת הארץ נאמר בלשון נוכח: "נודה לך" וכו'. הטעם לכך הוא שברכת הארץ מתייחסת ללחם מן הארץ, כלומר, ללחם [הבא] כאמצעות בירורי מ"ן ומ"ד, שכל זה הוא בבחינת ממלא כל עלמין.

ולכן נאמר בברכת הארץ ועל הכל אנו מודים לך כו' לשון הודאה כי ענין הודאה הוא

לכן נאמר בברכת הארץ: "ועל הכל אנו מודים לך" וכו' — לשון הודאה. עניינה של הודאה הוא

ע"ד מודים חכמים לר"מ דהיינו ב' החולקים זע"ז כשא' מבטל דעתו נגד חבירו נקי בחי' הודאה.

בדומה ל"מודים חכמים לר' מאיר": כלומר, כאשר שניים חלוקים זה על זה, ואחד מהם מבטל את דעתו בפני חברו, הדבר נקרא בחינת הודאה.

25 וכמו"כ מודים אנחנו לך. כי הנה יש ב' דעות וכמ"ש כי אל דעות הוי"ה יש דעת שמלמטה למעלה שהגשמיות הוא היש והרוחניות הוא אין כי אינו מושג כו'.

וכך גם "מודים אנחנו לך". יש שתי דעות, כמו שכתוב: "כי אל דעות הוי"ה". יש דעה שמלמטה למעלה, שלפיה הגשמיות היא היש והרוחניות היא האין, מפני שאינה מושגת וכו'.

ומלמעלה למטה הוא בהפוך שהרוחניות הוא היש אמתי מצד שהוא עיקר המהוה והמחיה וכמ"ש להנחיל אוהבי יש והגשמיות בטל לאין בתכלית.

ומלמעלה למטה התמונה הפוכה: הרוחניות היא היש האמיתי, מפני שהיא הכוח העיקרי המהוה ומחיה, כמו שכתוב: "להנחיל אוהבי יש"; והגשמיות בטלה לאין בתכלית.

26 וזהו ענין הודאה שאנחנו מודים שהגשמיות בטל והאמת הוא כמו שהוא קמיה. וזו היא מעלת כל העוסק בתורה ומצות רק להעלותן מיש לאין.

וזהו ענין ההודאה: אנו מודים שהגשמיות בטלה, והאמת היא כפי שהיא לפנינו. וזהו מעלתו של כל העוסק בתורה ובמצוות רק כדי להעלותן מיש לאין.

ולכן ארז"ל גדולים מעשה צדיקים ממעשה שמים וארץ. שמעשה שמים וארץ הוא מאין ליש והוא מסתיר את האין.

לכן אמרו חז"ל: "גדולים מעשה צדיקים ממעשה שמים וארץ". שכן מעשה שמים וארץ הוא מאין ליש, והוא מסתיר את האין.

27 ומעשה צדיקים העוסקים בתומ"צ עושים מיש אין להיות הכל כמו שהוא קמיה וזהו גדולים כו'. כי ידוע מארז"ל גמירא משמיא מיהב יהבי משקל לא שקלי.

אבל מעשיהם של הצדיקים, העוסקים בתורה ובמצוות, הופכים יש לאין, כך שהכול יהיה כפי שהוא לפנינו; וזהו פירוש "גדולים" וכו'. שהרי ידוע מאמר חז"ל: "גמירא משמיא מיהב יהבי, משקל לא שקלי" — מסורת היא שמן השמים נותנים, ואינם נוטלים בחזרה.

והיינו שבחיי אור ושפע האלקית הנמשך מאין ליש להיות נמשך בבחי' ממכ"ע כח הפועל בנפעל לצורך התהוות העולמות וכמ"ש ואתה מחיה כו' המחדש בטובו כו'.

כלומר, האור והשפע האלקיים הנמשכים מאין ליש, כדי שיימשכו בבחינת ממלא כל עלמין — כוח הפועל בנפעל — לשם התהוות העולמות, כמו שכתוב: "ואתה מחיה" וכו', "המחדש בטובו" וכו'.

פ"י אתה אל"ף ותי"ו וה' מוצאות הפה. היינו שכל עיקר מציאות ההשתלשלות הוא מבחי' אותיות.

פירוש המילה "אתה": אל"ף ותי"ו, וה' מוצאות הפה. כלומר, כל עיקר מציאותה של ההשתלשלות הוא מבחינת האותיות.

28 וכמ"ש בדבר ה' כו' והוא ע"י ה' מוצאות הפה ה"ג מנצפ"ך. וזהו מיהב יהבי היינו שיהא נמשך תמיד אור ושפע אלקות מאין ליש להתהוות העולמות. וזהו דעה הא' שמלמעלה למטה שיהא נמשך תמיד אור וחיות כו'.

כמו שכתוב: "בדבר ה'" וכו'. הדבר נעשה באמצעות חמשת מוצאות הפה, שהן חמש הגבורות: מ"ם, נו"ן, צד"י, פ"א וכ"ף סופיות. וזהו "יהבי" — הנתינה שלהם: שאור ושפע אלוקים יימשכו תמיד מאין ליש, כדי להוות את העולמות. זו הדעה הראשונה, מלמעלה למטה: שאור וחיות יימשכו תמיד וכו'.

29 וזהו מעשה שמים וארץ כו'. אבל בחי' צדיקים גדולה ממעשה שמים וארץ שמהפכים ומבררים ע"י בחי' התקון פרצוף אדם בחי' יש הגשמי להיות עולה לבחי' אין דלעילא שהוא יש האמיתי כו'.

וזהו מעשה שמים וארץ וכו'. אך מדרגת הצדיקים גדולה ממעשה שמים וארץ, שכן באמצעות בחינת התיקון, פרצוף אדם, הם הופכים ומבררים את בחינת היש הגשמי, כך שתעלה לבחינת האין שלמעלה, שהוא היש האמיתי וכו'.

30 וזהו ענין אנחנו מודים לך. וענין ומברכים אותך הוא כי ההפרש בין ברכה להודאה כי הודאה הגם שמודים שהאמת הוא כמו שהוא קמיה מ"מ אינו בגלוי ממש.

וזהו פירוש "אנחנו מודים לך". ופירוש "ומברכים אותך" הוא כך: ההבדל בין ברכה להודאה הוא שבהודאה, אף שאנו מודים שהאמת היא כפי שהיא לפנינו, בכל זאת היא אינה מתגלה ממש.

וענין ברכה הוא שתהיה המשכה בגלוי ממש כמו שהוא למעלה כו' כי אחרי העלאת מ"ן ממעשה הצדיקים נמשך אח"כ המשכת מ"ד בתוספת גלוי אור מאורות דתהו כו'. וזהו ומברכין כי ברוך ל' המשכה כו'.

ברכה, לעומת זאת, פירושה המשכה בגלוי ממש, כפי שהיא למעלה וכו'. לאחר העלאת מ"ן ממעשי הצדיקים, נמשכת אחר כך המשכת מ"ד, בתוספת גלוי אור מאורות התהוה וכו'. וזהו "ומברכים", שכן "ברוך" הוא לשון המשכה וכו'.

31 ואחר שנתבאר כל הנ"ל מעתה צריך לבאר ענין השבת. כי הנה כתיב כי ששת ימים עשה כו'. וביום השביעי שבת כו'. וישבת ביום השביעי כו'.

כעת, לאחר שהתבאר כל האמור לעיל, יש לבאר את ענינו של שבת. שהרי נאמר: "כי ששת ימים עשה" וכו', "וביום השביעי שבת" וכו'; וכן: "וישבות ביום השביעי" וכו'.

וענין ששת ימים ידוע שהם ו"ק בחי' ז"א מדות דאצי' שבכל יום נמשכה המשכה מיוחדת מבחי' ז"א ע"י בחי' מל' דאצי' היינו ביום א' ממדת החסד וביום ב' ממדת הגבורה כו'

ידוע שששת הימים הם שש הקצוות, בחינת ז"א — מדות דאצילות. בכל יום נמשכה המשכה מיוחדת מבחינת ז"א באמצעות בחינת מלכות דאצילות: ביום הראשון ממדת חסד, וביום השני ממדת גבורה וכו',

לצורך התהוות ב"ע בבע"ג והאור משתלשל בצמצומים מעילה אחר עילה בכלים מכלים שונים עד שיוכל להיות בע"ג בתכלית כי רצון המאציל היה להיות לו דירה בתחתוני דוקא.

לצורך התהוותם של [עולמות] בריאה, יצירה ועשיה כמציאות מוגבלת. והאור יורד בהדרגה באמצעות צמצומים, עילה אחר עילה, בכלים שונים זה מזה, עד שהוא יכול להיות מוגבל בתכלית. שכן רצון המאציל היה שתהיה לו דירה בתחתונים דווקא.

32 והענין מובן עד"מ מאדם שרוצה להעלות איזה שכל עמוק על הכתב הנה אור ההשכלה צריך לירד ולהשתלשל דרך צמצומים רבים דרך חו"ב ומחוי"ב למדות כו' עד כח העשיה שביד המוגבלת באותיות הכתב.

הענין מובן באמצעות משל מאדם שרוצה להעלות על הכתב רעיון עמוק כלשהו: אור ההשכלה צריך לרדת ולהשתלשל באמצעות צמצומים רבים, דרך חכמה ובינה, ומחכמה ובינה אל המדות וכו', עד לכוח העשייה שביד, המוגבל לאותיות הכתיבה.

33 והנה אנו רואים אחר שנח ממלאכתו חוזרים כל האורות וכל הכחות אשר היו נמשכים בהשתלשלות דרך עילה ועלול ויש להם עלייה להיות נכללים בכח השכל ובעצמות הנפש.

והנה אנו רואים שלאחר שהוא נח ממלאכתו, כל האורות וכל הכחות שנמשכו בהשתלשלות בדרך של עילה ועלול חוזרים ועולים, כדי להיכלל בכוח השכל ובעצמות הנפש.

וכך עד"מ ששת ימים עשה בבחי' השתלשלות דרך עילה ועלול ברכוי רבבות מדרגות עד עולם השפל הגשמי הזה שהיא היותר תחתון במדרגה.

וכך גם, בדרך משל, "בששת ימים עשה" — בדרך של השתלשלות, דרך עילה ועלול, דרך רבבות רבות של מדרגות, עד לעולם הגשמי השפל הזה, שהוא הנמוך ביותר במדרגה.

34 וביום השביעי כתיב וישבת כו' שחוזרים האורות ונכללים בבחי' כח הכללי כי שם מעלה ומטה שוין שהוא כח כללי פשוט בתכלית הפשיטות. וזהו ענין מקיף מכל צד בשוה.

ועל היום השביעי נאמר: "וישבות" וכו': האורות חוזרים ונכללים בבחינת הכוח הכללי, שבו מעלה ומטה שווים, שכן הוא כוח כללי פשוט בתכלית הפשיטות. זהו עניינו של מקיף: הוא מקיף מכל צד בשוה.

וכמאמר צופה ומביט עד סוף כל הדורות כו' שסובב ומקיף כל פרטי ההשתלשלות ונכללים בו בתכלית ההתכללות וכמו עד"מ אדם המרגיש עצמו בכל פרטי אבריו מראשו ועד רגלו בסקירה אחת.

וכמאמר: "צופה ומביט עד סוף כל הדורות" וכו': הוא סובב ומקיף את כל פרטי ההשתלשלות, והם נכללים בו בתכלית ההתכללות; וכמשל לאדם שמרגיש את עצמו בכל פרטי איבריו, מראשו ועד רגליו, בסקירה אחת.

35 וזהו ענין שבת כי בו שבת הוא עליית העולמות בבחי' פנימית ונכללים בכח הכללי הפשוט בתכלית ההתכללות.

וזהו ענינה של שבת: "בו שבת" פירושו שהעולמות עולים בבחינת פנימיות, ונכללים בכוח הכללי הפשוט בתכלית ההתכללות.

ועיקר ההפרש שבין שבת למן כי במן ההתגלות הוא מבחי' מקור השייך להשתלשלות כמו בחינת עקודים שעקוד בכלי א' שיש בו מכל פרטי ההשתלשלות הכל

ההבדל העיקרי בין שבת למן הוא שבמן ההתגלות היא מבחינת מקור השייך להשתלשלות, כמו בחינת עקודים, שעקוד בכלי אחד, ובו כלולים כל פרטי ההשתלשלות, כולם

בבחי' התכללות ואופן בחי' התכללותו אשר נכללים בו כל פרטי פרטים שבהשתלשלות הוא מצד שהוא מקור השייך להשתלשלות והוא בעצמו ג"כ מערך ההשתלשלות רק שהוא ראשית המקור שלהם בבחינת התכללות. אופן ההתכללות שלו, שבו כל הפרטים הזעירים ביותר של ההשתלשלות כלולים, נובע מכך שהוא מקור השייך להשתלשלות; גם הוא עצמו נמצא במסגרת ההשתלשלות, אלא שהוא המקור הראשון שלה.

לכן התגלות שלו הוא ע"ד התגלות הכלל אשר שייך להפרטים אשר נכללים בו (ע"י בדרוש דור הפלגה מענין עקודים).

לכן התגלותו היא בדומה להתגלות של כלל השייך לפרטים הכלולים בו. (ראו את המאמר על דור הפלגה, בענין עקודים.)

אבל בחי' שבת הוא עליית ההשתלשלות לבחי' מקיף הכללי לבחי' עצמות אי"ס (עמ"ש ע"פ שבתותי תשמורו שבת עלאה) אשר לא שייך בו לומר שהוא מקור וכלל השייך להשתלשלות מצד

אבל בחינת שבת היא עליית ההשתלשלות לבחינת המקיף הכללי, לבחינת עצמות אין סוף (ראו מה שנכתב על "את שבתותי תשמורו": שבת עלאה), שאי אפשר לומר עליו שהוא מקור וכלל השייכים להשתלשלות, משום

שהוא בבחי' אי"ס ויכול להיות רבי רבבות השתלשלות באופנים אחרים. ולכן ההתגלות שלו הוא ג"כ עד"ז שנגלה הארת מקור הכללי הפשוט בתכלית הפשיטות.

שהוא בבחינת אין סוף, ויכולות להיות רבבות של השתלשויות באופנים אחרים. לכן גם התגלותו היא באופן זה: מתגלה הארה מן המקור הכללי הפשוט בתכלית הפשיטות.

(ומטעם זה עצמו שהוא מקור כללי בתכלית בבחי' אי"ס מוכרח לומר שגם בחי' השתלשלות הנכללים בו היינו מצד השלימות ולא מצד שהוא מקור השייך להם ולא שייך לומר בבחי' ההשתלשלות שהם כמו הפרט לגבי הכלל

(ומטעם זה עצמו, שהוא מקור כללי בתכלית בבחינת אין סוף, מוכרחים לומר שגם ההשתלשלות הכלולה בו כלולה בו מצד שלמותו, ולא מפני שהוא מקור השייך לה; ואי אפשר לומר על ההשתלשלות שהיא כמו פרט ביחס לכלל,

כי כל כלל הוא שייך להפרטים רק מה שנכללים בו ההשתלשלות הוא דבר שממילא מפני שהוא שלימותא דכולא והוא רק בבחי' זיו והארה וכמו שבחי' האור עצמו הוא ג"כ רק גלוי ממילא מבחי' אי"ס כו'. ולכן הוא רק בבחי' זיו. מהרי"ל).

שהרי כל כלל שייך לפרטיו. אלא שההשתלשלות כלולה בו מאליה, מפני שהוא "שלימותא דכולא", והיא רק בבחינת זיו והארה; כשם שגם האור עצמו הוא רק גילוי שנמשך מאליו מבחינת אין סוף וכו'. לכן היא רק בבחינת זיו. מהרי"ל).

ומטעם זה לא ירד המן בשבת כי בחי' המן שרשו מבחי' עקודים כמבואר לעיל ובחי' עקודים בערך השתלשלות הוא.

מטעם זה המן לא ירד בשבת. שורש המן הוא בבחינת עקודים, כפי שהתבאר לעיל, ובחינת עקודים היא במסגרת ההשתלשלות.

ולכן שייך בו לומר שהוא עקוד בכלי א' מצד שהוא בערך השתלשלות וכל בחי' השתלשלות הוא בערך פרט לגבי הכלל כנ"ל ומצד שבשבת

לכן אפשר לומר עליו שהוא "עקוד בכלי אחד", מכיוון שהוא במסגרת ההשתלשלות; וכל בחינה של השתלשלות היא כפרט ביחס לכלל, כפי שהתבאר לעיל. ומכיוון שבשבת

העלייה היא לבחי' מקיף הכללי הנ"ל אשר שם מעלה ומטה שוין ומקיף הכל בהשוואה אחת כו' העלייה היא לבחינת המקיף הכללי שהזכרה לעיל, שבה מעלה ומטה שווים, והיא מקיפה את הכול באופן שווה וכו',

לכך המן שהוא מבחי' עקודים לא ירד בשבת מאחר שבחי' עקודים היינו מערך ההשתלשלות כנ"ל. לכן המן, שהוא מבחינת עקודים, לא ירד בשבת, מכיוון שבחינת עקודים היא במסגרת ההשתלשלות, כפי שהתבאר לעיל.

36 ואחר כל זה מובן ענין שתי הלחם שבשבת שע"פ נגלה צריך להניח זו ע"ג זו

לאחר כל האמור, מתבאר ענין שתי הלחם של שבת: לפי התורה הנגלית, יש להניח לחם אחד על גבי השני,

כי בחי' נגלה היא בבחינת השתלשלות בחי' או"י וכאשר יניח זו ע"ג זו מורה על בחי' השתלשלות בדרך עילה ועלול כו'.

מפני שבחינת הנגלה שייכת להשתלשלות, לבחינת אור ישר; וכשמניחים לחם אחד על גבי השני, הדבר מורה על השתלשלות בדרך של עילה ועלול וכו'.

ובחי' נסתר הוא בחי' או"י עליית אורות להיות עולות ונכללות בתכלית ההתכללות בבחי' מקיף הכללי כנ"ל מטעם זה צריך שיהיו

ואילו בחינת הנסתר היא בחינת אור חוזר, עליית האורות, כדי שיעלו וייכללו בתכלית ההתכללות בבחינת המקיף הכללי, כפי שנתבאר לעיל. משום כך הן צריכות להיות

זו בצד זו שתיהן בשוה שמורים על בחי' התכללות אמתי במקיף העליון שמקיף לכל פרטי פרטי ההשתלשלות בשוה כו' קמיה מעלה ומטה שוין כו' וד"ל.

זו לצד זו, שתיהן שוות, דבר המורה על התכללות אמיתית במקיף העליון, המקיף בשוה את כל הפרטים הזעירים ביותר של ההשתלשלות וכו'; לפניו, עליון ותחתון שווים וכו'. והדברים מובנים למי שמבין.

(ועמ"ש לקמן בד"ה זכור ושמור שהן ז"נ כי זכור לדכורא ושמור לנוקבא והן ב' חלות דלחם משנה. וע"פ סדר ההשתלשלות הרי המלכות מקבלת מז"א והוא למעלה ממנה במדרגה.

(ועיינו בהמשך, במאמר הפותח במילים "זכור ושמור", שבהם מדובר על ז"א ונוקבא: "זכור" מתייחס לזכר ו"שמור" לנוקבה, והם שתי החלות של לחם משנה. לפי סדר ההשתלשלות, מלכות מקבלת מז"א, והוא למעלה ממנה במדרגה.

וזהו כמו שהן באצ"י אבל מצד עצמות א"ס ב"ה שניהן בדבור א' נאמרו כו' שכולל לשניהם בשוה וזהו שע"פ הנסתר צ"ל ב' חלות דלחם משנה זו בצד זו):

וכך הוא כפי שהם באצילות. אבל מצד עצמות אין סוף, ברוך הוא, שניהם נאמרו במאמר אחד וכו', הכולל את שניהם בשוה. משום כך, לפי התורה הנסתרת, שתי החלות של לחם משנה צריכות להיות זו לצד זו.)

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/torah-ohr/beshalach/8

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק